

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายหลังพุทธปรินิพพานล่วงมาแล้ว ๒๐๐ กว่าปี หลังจากทีพระเจ้าอโศกมหาราชทรงอุปถัมภ์การสังคายนาครั้งที่ ๓ เสร็จแล้วในปี พ.ศ. ๒๑๘^๑ แล้วนั้น ในครั้งนั้นพระโมคคัลลีบุตรติสสะเถระประธานสงฆ์ได้คัดเลือกพระอรหันต์เพื่อส่งไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังนานาประเทศจำนวน ๙ สาย ในจำนวนสายทั้งหมด^๒ มีอยู่สายหนึ่งที่มีพระสมณทูต ๒ รูป คือ พระโสณเถระและพระอุตตระเถระเป็นหัวหน้าคณะ มายังดินแดนสุวรรณภูมิ พระพุทธศาสนาเข้ามาสู่ประเทศไทยเมื่อครั้งยังเป็นอาณาจักรสุวรรณภูมิ ในปี พ.ศ. ๒๓๕^๓ ซึ่งมีพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม อันเป็นหลักฐานที่ปรากฏอยู่ให้เห็นถึงการมีชุมชนได้ตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยบริเวณนี้ ซึ่งต่อมาเรียกว่า อาณาจักรทวารวดี^๔ ชุมชนทวารวดีได้นับถือพระพุทธศาสนานั้นด้วย ดังนั้นพระพุทธศาสนาจึงได้ถูกเผยแผ่ออกไปทั้งในประเทศและต่างประเทศ^๕ ในเวลาต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๖๑๐ พระเจ้ากนิษกะมหาราชในอินเดียอุปถัมภ์การสังคายนาครั้งที่ ๔ ของฝ่ายมหายาน ณ เมืองชลันธร ซึ่งในเวลานั้นพระพุทธศาสนาได้เผยแผ่จากประเทศอินเดีย ไปสู่ประเทศจีนในสมัยพระเจ้ามั่งตี้ โดยพระโพธิธรรมพระภิกษุชาวอินเดียในสมัยนั้น ประมาณปี พ.ศ. ๖๑๒ ขุนหลวงเม้ากษัตริย์ผู้ปกครองอาณาจักรอ้ายลาวผู้ปกครองอิสระซึ่งเรียกได้ว่าเป็นอาณาจักรไทยสมัยนั้น ได้อาศัยอยู่ในอาณาจักรจีนในเวลานั้นได้รับพระพุทธศาสนาเมฆายาน และได้รับพระพุทธศาสนาเป็นครั้งแรกด้วย^๖ ในขณะเดียวกันในดินแดนของอาณาจักรสุวรรณภูมิ ซึ่งครอบคลุมกินบริเวณเนื้อที่กว้างในขณะนั้นได้มีอาณาจักรทวารวดี และอาณาจักรขอมได้ปกครองบริเวณนี้ก่อนนั้นแล้ว และต่อมาอาณาจักรอ้ายลาวของไทยซึ่งอยู่ในจีน ซึ่ง

^๑สุชีพ ปุญญานุภาพ, **ประวัติศาสตร์พระศาสนา**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์รวมสาส์น (๑๙๗๗), จำกัด, ๒๕๔๑), หน้า ๑๙๖.

^๒พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต), **จาริกบุญ-จาริกธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๔ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๐), หน้า ๓.

^๓สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, **ตำนานพระพุทธเจดีย์เล่ม ๑**, (กรุงเทพมหานคร : องค์การคำครุสภา-ศึกษาภัณฑ์พาณิชย์, ๒๕๑๔), หน้า ๓๔.

^๔จำนงค์ ทองประเสริฐ, **ประวัติศาสตร์พุทธศาสนาในเอเชียอาคเนย์**, (กรุงเทพมหานคร : อภิธรรมมูลนิธิมหาธาตุวิทยาลัย, ๒๕๑๔), หน้า ๒๘๖.

^๕พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), **จาริกบุญ-จาริกธรรม**, หน้า ๔.

^๖เสถียร สุกโสภณ, **พระพุทธศาสนากับพระมหากษัตริย์ไทย**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรบริการ, ๒๕๐๕), หน้า ๔-๕.

ในปี พ.ศ. ๑๒๙๙ ไทยก็ถูกจีนรุกรานทำลาย คนไทยจึงหนีกระจัดกระจาย ไทยแตกพ่ายจึงได้ถอยร่นมาตั้งอาณาจักรโยนกเชียงแสนในสุวรรณภูมิ และเมื่ออาณาจักรขอมหรือกัมพูชาเสื่อมลง ไทยเริ่มมีอิสระมากขึ้น คนไทยจึงได้นับถือพระพุทธศาสนาสืบต่อกันมา ครั้นเมื่อพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ทรงรวบรวมผู้คนสถาปนากรุงสุโขทัยเป็นราชธานีแล้ว พระมหากษัตริย์ และประชาชนต่างอาศัยหลักธรรมเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติ จึงเป็นเหตุให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติไทยตลอดมาในยุคเดียวกันนั้น คือในปี พ.ศ. ๑๓๐๐ กษัตริย์แห่งศรีวิชัย เรื่องอำนาจแผ่อำณาเขตเข้ามาถึง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พระองค์ทรงนับถือพุทธศานามหายาน ทำให้พระพุทธรูปฝ่ายมหายานเผยแผ่เข้ามาในภาคใต้ ดังมีพระธาตุนครศรีธรรมราช และพระธาตุไชยาเป็นประจักษ์พยาน

ต่อมาประมาณปี พ.ศ. ๖๒๐ พระพุทธศาสนาเข้ามาสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สมัยอาณาจักรขอมโดยเป็นพระพุทธรูปแบบมหายาน สมัยกษัตริย์ราชวงศ์สุริยวรมันเรื่องอำนาจซึ่งเผยแผ่มาจากอาณาจักรศรีวิชัยอีกต่อหนึ่ง และมีความเจริญรุ่งเรืองมากในบริเวณนี้เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๑๕๕๐ โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่ละโว้ หรือลพบุรี ซึ่งพระมหากษัตริย์นับถือพุทธศานามหายาน และผสมผสานกับศาสนาพราหมณ์ จึงทำให้มีสภาพอยู่ร่วมกันทั้งศาสนิกชนของพระพุทธศานามหายาน และศาสนาพราหมณ์ จะสังเกตเห็นได้จากโบราณสถานโบราณวัตถุ เช่น ปราสาทหิน พิมาย ปราสาทหินพนมรุ้ง ปราสาทเขาพระวิหาร เป็นต้น

หลังจากอาณาจักรฟูกามและกัมพูชาเสื่อมอำนาจลง คนไทยจึงได้ตั้งตัวเป็นอิสระ ได้ก่อตั้งอาณาจักรขึ้นเอง ๒ อาณาจักร ได้แก่ อาณาจักรล้านนาทางภาคเหนือของไทย ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่และอาณาจักรสุโขทัยซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่จังหวัดสุโขทัยในปัจจุบัน เมื่อพ่อขุนรามคำแหงมหาราชเสด็จขึ้นครองราชย์ ทรงสดับกิตติศัพท์ของพระสงฆ์ลังกา จึงทรงอาราธนาพระมหาเถระสังฆราช ซึ่งเป็นพระเถระชาวลังกาที่มามีชื่อเสียงอยู่ที่นครศรีธรรมราช มาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในกรุงสุโขทัย

พระพุทธศาสนาแบบลังกาวงศ์ได้เข้ามาเผยแผ่ในประเทศไทย ถึง ๒ ครั้ง คือ ครั้งที่ ๑ ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช และครั้งที่ ๒ ในสมัยพระยาสิทธิ พระพุทธรูปสำคัญเรื่องมาก ศิลปะสมัยสุโขทัยได้รับการกล่าวขานว่างดงามมาก โดยเฉพาะพระพุทธรูปสมัยสุโขทัย มีลักษณะงดงาม ไม่มีศิลปะสมัยใดเหมือน

พระมหากษัตริย์และประชาชนต่างก็นับถือหลักธรรมเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติ จึงเป็นเหตุให้เกิดสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตลอดมา เพราะว่าประชาชนให้ความสนใจพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทมากขึ้น เนื่องจากพระพุทธศาสนาแบบเถรวาทมีหลักธรรมที่ชัดเจน และนำมาประพฤติปฏิบัติแล้วเกิดผลดีกับวิถีชีวิต นอกจากนี้พระมหากษัตริย์ไทยในยุคต่อมาทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาแบบเถรวาทมากขึ้น จึงทำให้ ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หันมานับถือพระพุทธศาสนาแบบเถรวาท ดังที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

การบริหารกิจการคณะสงฆ์มีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็ง และการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ถือเป็นตัวแทนหรือเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระบรมศาสดาของพุทธศาสนิกชน ซึ่งทำหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจเผยแผ่สืบสานและถ่ายทอดพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ได้บัญญัติไว้ เพื่อให้ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา ได้นำพระธรรมคำสอนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เช่น หลักมรรคมีองค์ ๘^๗ หลักมัชฌิมาปฏิปทา การเผยแผ่สืบสานและถ่ายทอดพระธรรมคำสอน ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถือเป็นภารกิจสำคัญที่คณะสงฆ์จะต้องปฏิบัติ นอกจากนั้น การปฏิบัติและการดำรงชีวิตของพระภิกษุตามพระธรรมวินัย สามารถสร้างความศรัทธา ความเลื่อมใสให้เกิดขึ้นแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป ทั้งยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้พุทธศาสนิกชนได้ตระหนักถึงหน้าที่ของตนในฐานะชาวพุทธอีกด้วย เมื่อเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระธรรมวินัยขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ก็มีวิธีแสดงออกหลายอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นชาวพุทธ โดยเฉพาะตั้งแต่สมัยพุทธกาลกุลบุตรชาวพุทธ จะต้องหาโอกาสอุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา เพื่อศึกษาพระธรรมวินัย ดังนั้น เมื่อมีการบรรพชาอุปสมบทกันอย่างแพร่หลาย ทำให้มีพระภิกษุสามเณรเพิ่มมากขึ้นการที่มีพระภิกษุสามเณรเพิ่มมากขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวางระบบการบริหารเพื่อการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม เพราะการปกครองนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารกิจการพระสงฆ์และพระศาสนาให้มีความเจริญก้าวหน้า ความตั้งมั่นของพระศาสนาจะเกิดประโยชน์แก่คณะสงฆ์และมหาชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม การศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ในแง่วิชาการเกี่ยวกับความหมายของการปกครอง ประเภทการปกครอง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์ รวมถึงการใช้อำนาจในรูปแบบตามพระวินัยบัญญัติกับรูปแบบตามอำนาจของรัฐ ซึ่งตราผ่านพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับต่างๆ และวิวัฒนาการการปกครองในแต่ละยุคสมัย ที่มีการเปลี่ยนแปลงตามลำดับ นำมาซึ่งความเข้าใจอันดีงามและมีประโยชน์โดยตรงต่อการปกครองคณะสงฆ์ให้มีความสงบเรียบร้อยเป็นแบบอย่างการปกครองของสังคมทั่วไป ซึ่งในสังคมสงฆ์ได้รับการยกย่องเชิดชูให้มีสถานภาพสูงกว่าบุคคลทั่วไป^๘

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสภาพ พื้นที่เป็นที่ลุ่ม มีแม่น้ำสายใหญ่คือ แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรีและแม่น้ำเจ้าพระยา ไหลมาบรรจบกันในลักษณะล้อมรอบผืนแผ่นดินส่วนใหญ่ของตัวเมืองไว้ ตัวจังหวัดจึงเป็นเกาะที่มีบ้านเรือนปลูกเรียงรายหนาแน่นตามสองข้างฝั่งแม่น้ำ อาณาเขตและการปกครอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ ๗๖ กิโลเมตร มีเนื้อที่ ๒,๕๕๖.๖ ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่างๆ ดังนี้ ทิศเหนือ จดจังหวัดลพบุรี อ่างทอง

^๗ ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๕๙/๓๔๘.

^๘ ศนาจารย์มหาวิทยาลัย, การปกครองคณะสงฆ์ไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๒.

และ สระบุรี ทิศใต้ จดจังหวัดปทุมธานี และ นนทบุรี ทิศตะวันออก จดจังหวัดสระบุรี ทิศตะวันตก จดจังหวัดสุพรรณบุรี มีการแบ่งการปกครองส่วนราชการและคณะสงฆ์ออกเป็น ๑๖ อำเภอ เหมือนกัน ได้แก่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอนครหลวง อำเภอภาชี อำเภอบ้านแพรก อำเภอบางซ้าย อำเภอบางไทร อำเภอลาดบัวหลวง อำเภอบางบาล อำเภอมหาราช อำเภอบางปะหัน อำเภอเสนา อำเภออุทัย อำเภอบางปะอิน อำเภอผักไห่ อำเภอท่าเรือ และอำเภอมัญจาคีรี

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ถือเป็นจังหวัดที่มีวัดอยู่มากถึง ๕๐๔ วัด ไม่รวมวัดร้าง ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้นำวัด (เจ้าอาวาส) ไม่สามารถต้านกระแสสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วได้ ประชาชนเปลี่ยนสภาพความเป็นอยู่ตามกระแสสังคม จำนวนพระภิกษุ สามเณร ลดลง จนบางวัดบางพื้นที่เหลือพระภิกษุอยู่จำวัดไม่ถึง ๔ รูปและยังคงลดลงอย่างต่อเนื่องแม้คณะสงฆ์จะให้ความช่วยเหลือแนะนำวัดต่างๆ ไปแต่ก็เป็นกำลังบางส่วนเท่านั้น

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่ดีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาต้องเกิดจาก การพัฒนาในทุกด้าน และมีความมั่นคงทางสังคม (social security) โดยเน้นการส่งเสริมความร่วมมือในด้านต่างๆ อาทิ

(๑) การพัฒนาสังคม โดยการยกระดับความเป็นอยู่ของผู้ด้อยโอกาส และผู้ที่อาศัยในถิ่นทุรกันดาร และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่าง แข็งขันของกลุ่มต่างๆ ในสังคม

(๒) การพัฒนาการฝึกอบรม การศึกษาระดับพื้นฐานและสูงกว่าการพัฒนา ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การสร้างงาน และการคุ้มครองทางสังคม

(๓) การส่งเสริมความร่วมมือใน ด้านสาธารณสุขโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ เช่นโรคเอดส์ และ โรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง

(๔) การจัดการปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

(๕) การส่งเสริม การปฏิสัมพันธ์ ระหว่างนักเขียน นักคิดและศิลปินในภูมิภาค

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาประกอบกับผู้วิจัยมีสังกัดอยู่ในคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยาผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา "รูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่ดีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา" เพื่อจะได้ทราบหลักการพัฒนาวัด และแนวนโยบายของคณะสงฆ์ตลอดถึงความพร้อมของเจ้าอาวาสและบุคลากรภายในวัดในการการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่ดีต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่ดีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่ดีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๒.๓ เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่ดีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ สภาพปัญหาและอุปสรรคการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่ดีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นอย่างไร

๑.๓.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่ดีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นอย่างไร

๑.๓.๓ รูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่ดีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) ผู้วิจัยได้กำหนดการศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่ดีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ แนวคิดเกี่ยวกับวัดและหลักพุทธธรรมสำหรับการพัฒนาวัดของวัด ศึกษาสภาพทั่วไปและอุปสรรคในการพัฒนาวัด และรูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่ดี ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่ดีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในภารกิจ ๖ ด้าน ๑. ด้านการปกครอง ๒. ด้านการศาสนศึกษา ๓. ด้านการเผยแผ่ ๔. ด้านการสาธารณูปการ ๕. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ๖. ด้านการสาธารณะสงเคราะห์^๙

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรเชิงคุณภาพ ได้แก่ การศึกษาพระไตรปิฎก วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา เอกสาร ตำราวิชาการ แผนพัฒนางานคณะสงฆ์ เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่ดีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มพระสังฆาธิการ กลุ่มผู้นำท้องถิ่น กลุ่มข้าราชการ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารกิจการคณะสงฆ์ และการสนทนากลุ่มย่อยกับกลุ่มพระสังฆาธิการ กลุ่มผู้นำท้องถิ่น กลุ่มข้าราชการ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ซึ่งเป็นคนละกลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก

^๙ พระพุทธวรญาณ (ทองย้อย กิตติทินโน), ธรรมญาณนิพนธ์ : ๑๐๐ ปีพระพุทธวรญาณ (ทองย้อย กิตติทินโน), พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๗๖-๗๗.

ตัวแปรเชิงปริมาณ ได้แก่ ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ในการที่มีต่อรูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่ดีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑.๔.๓.๑ ประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดประชากรในการศึกษาไว้ดังนี้ คือ พระสงฆ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๖๔๘ รูป^{๑๐}

๑.๔.๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบ่งเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มพระสงฆ์ จำนวน ๑๓ รูป

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มผู้นำท้องถิ่น จำนวน ๕ ท่าน

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มข้าราชการ จำนวน ๖ ท่าน

กลุ่มที่ ๔ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จำนวน ๖ รูป/ท่าน

รวมทั้งสิ้น ๓๐ รูป/ท่าน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านสถานที่

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการศึกษาด้านพื้นที่ไว้ คือ วัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าและเก็บข้อมูล ตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๕๗ ถึงเดือนสิงหาคม ๒๕๕๘ รวม ๑๖ เดือน

^{๑๐} สำนักงานเลขานุการเจ้าคณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, รวมเล่มเอกสารสำคัญ ปี ๒๕๕๕ งานคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, (พระนครศรีอยุธยา : วัดพนัญเชิงวรวิหาร, ๒๕๕๕), หน้า ๑๙๖ – ๒๒๖.

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นจากแนวคิดและทฤษฎีที่ได้ศึกษามาเพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรต่างๆ ซึ่งกำหนดขึ้นโดยใช้สื่อที่เข้าใจง่าย โดยการสร้าง การพัฒนา การใช้วิธีการ แผนการ กระบวนการ ตลอดจนการจัดสรร การใช้ทรัพยากรต่างๆ อย่างเหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ หมายถึง การบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่ดีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน ๖ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการปกครอง ๒) ด้านการศาสนศึกษา ๓) ด้านการเผยแผ่ ๔) ด้านการสาธารณูปการ ๕) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ๖) ด้านการสาธารณสงเคราะห์

วัด หมายถึง วัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๖ ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ทำให้ทราบสภาพปัญหาและอุปสรรคการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่ดีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๖.๒ ทำให้ทราบแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่ดีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๖.๓ ทำให้ทราบรูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่ดีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๖.๔ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ นำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์วัดอื่นๆ ต่อไป